

FINANCOVANIE SAMOSPRAV – STRUČNÝ MAKRO POHĽAD

Zdenko Štefanides

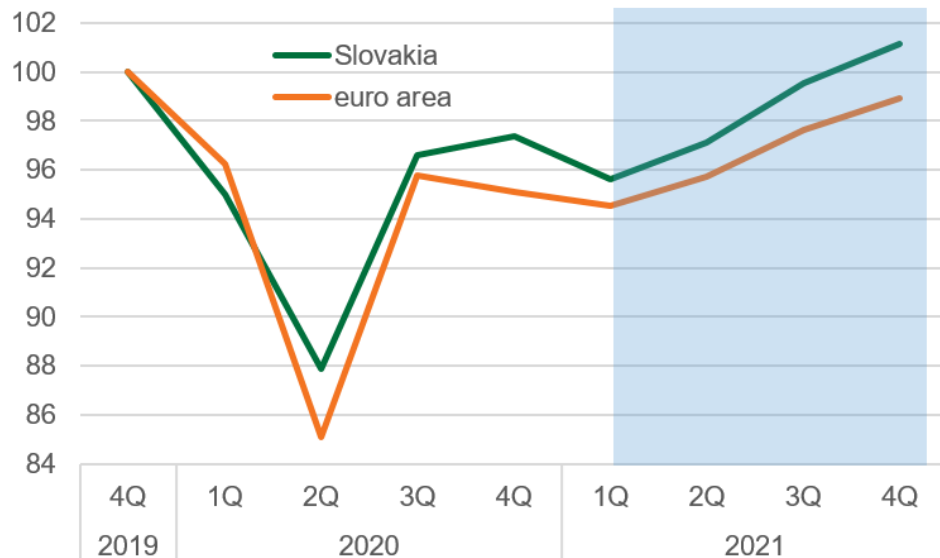
Michal Lehuta

Bratislava, 27. máj 2021

OŽIVENIE EKONOMIKY HNANÉ OTVÁRANÍM SLUŽIEB, ZAHRANIČNÝM DOPYTOM

Vývoj HDP – skutočnosť + odhad 2021

(index)

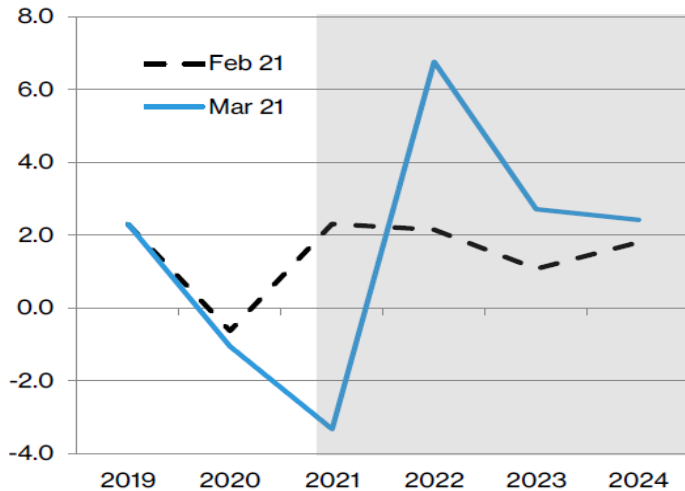

- Dynamika závislá od pandémie a reštrikcií
- Oživenie po 1.vlne dáva nádej na razantné zotavenie aj tento rok
- Pre celý 2021 odhadujeme rast cca +4,4% v porovnaní s poklesom o 4,8% v 2020
- Ťahúňom rastu bude hlavne zahraničný dopyt, no postupne aj domáci dopyt

PRÍSPEVOK ODLOŽENEJ SPOTREBY JE NEISTÝ

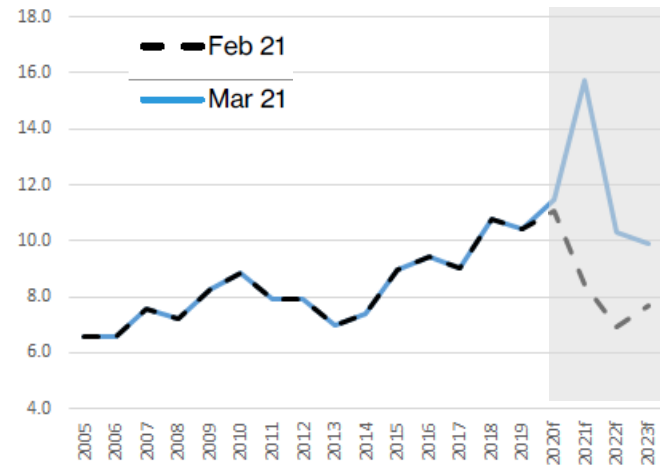
→ Sklon k spotrebe vs. a sklon k úsporám sa v pandémie mení často a rýchlo

Odhad reálnej spotreby domácností podľa IFP (%r/r)

Source: IFP (MinFin)

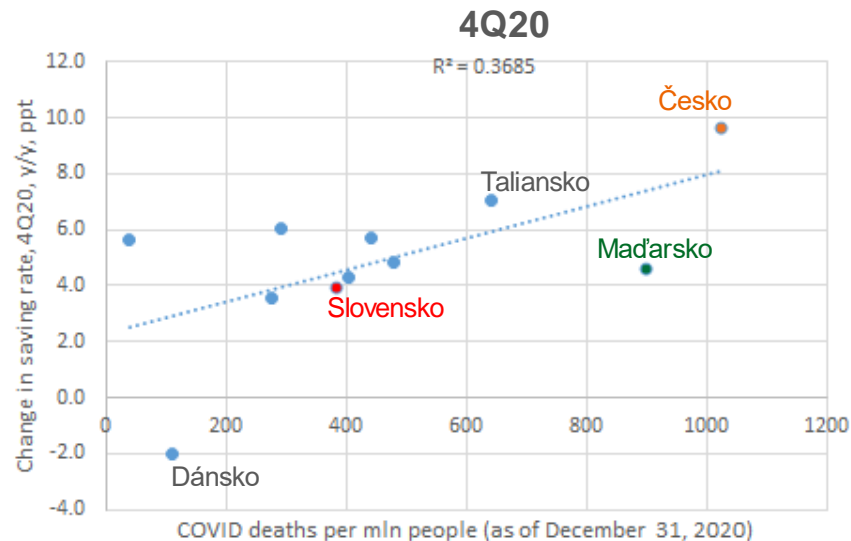
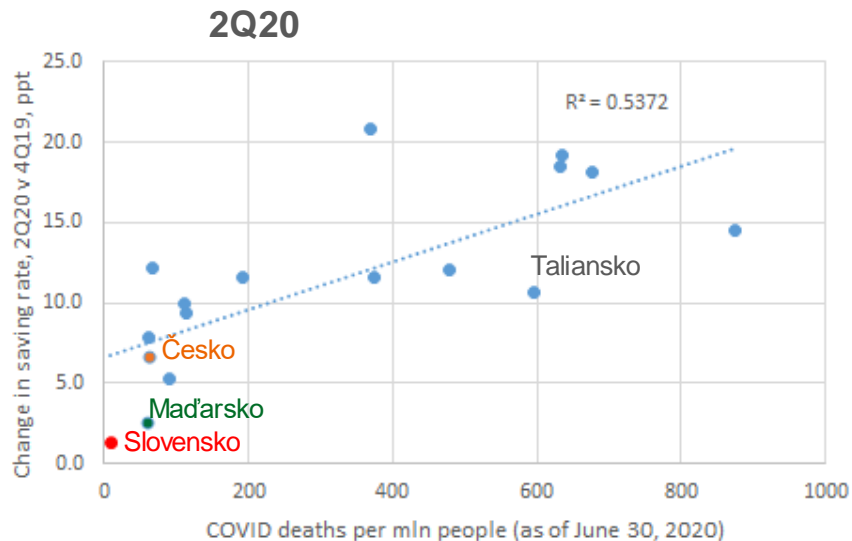
Odhad miery úspor podľa IFP (% disp. príjem)

Source: IFP (MinFin), VUB

AJ PRETO LEBO ŠETRENIE JE V PANDÉMII DOBROVOLNÉ AJ NÚTENÉ

Miera úspor v prvej a druhej vlne pandémie v krajinách EÚ
(zmena v miere úspor a počet úmrtí na Covid-19)

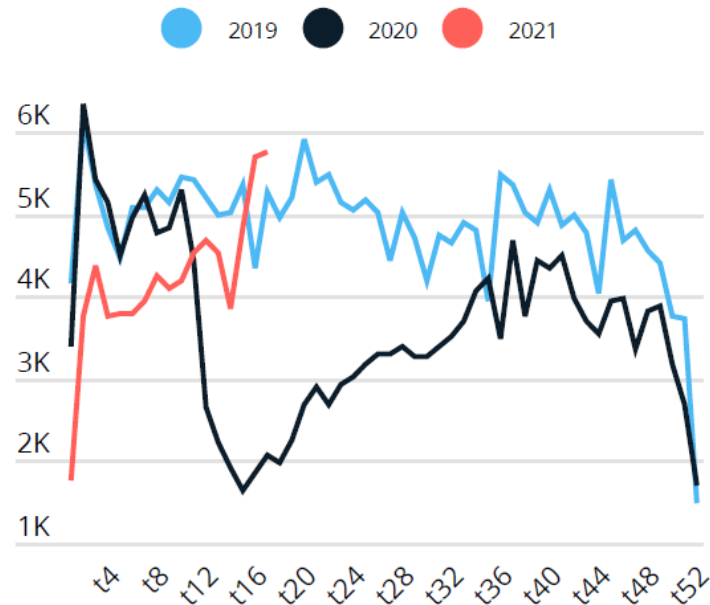
ZATIAĽ SA VŠAK ZDÁ, ŽE CHUŤ MÍŇAŤ SA ZOTAVUJE RÝCHLEJŠIE AKO PO 1.VLNE

Spotrebiteľská dôvera a očakávania nezamestnanosti (% saldo, sezónne očist.)

Zdroj: ŠÚSR

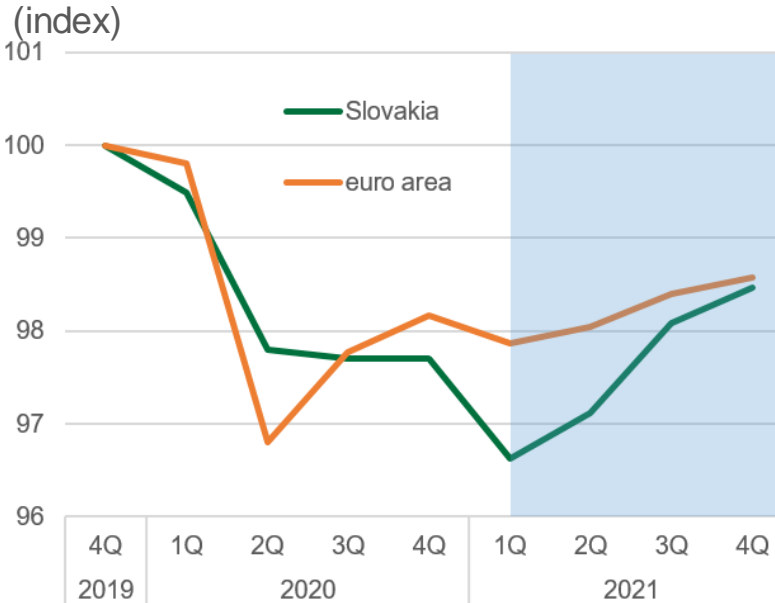
Pracovné ponuky na portáli profesia.sk (počet)

Zdroj: IFP podľa www.profesia.sk

TRHU PRÁCE VŠAK ÚPLNÉ ZOTAVENIE BUDE TRVAŤ DLHŠIE AKO EKONOMIKE

Vývoj zamestnanosti – skutočnosť + odhad 2021

- Miera nezamestnanosti by mala vrcholiť v polovici tohto roku, potom postupne začať klesať
- Celkový počet stratených pracovných miest počas pandémie bol 65 tisíc.
- Návrat na predkrízovú úroveň sa neočakáva skôr ako v roku 2022-23

RASTIE INFLÁCIA, SKUTOČNÁ AJ OČAKÁVANÁ...

Očakávaná inflácia finančnými trhmi

(5Y5Y inflation swap forward, EA a USA)

Zdroj: Bloomberg

- Pokračujúce obrovské menové a fiškálne stimuly na podporu reálnej ekonomiky v sebe hromadia potenciálne riziko vyššieho rastu cien v budúcnosti, teda inflácie
- Toto riziko stúplo predovšetkým v USA, kde ekonomika pokračuje v oživovaní a do toho nová administratíva ešte vlieva ďalšie fiškálne stimuly.
- V Eurozóne sme v oživení pozadu, no aj tu sa inflačné očakávania zvyšujú

... A TÝM AJ POŽADOVANÉ VÝNOSY

Výnosy 10-ročných slovenských a nemeckých dlhopisov (% p.a.)

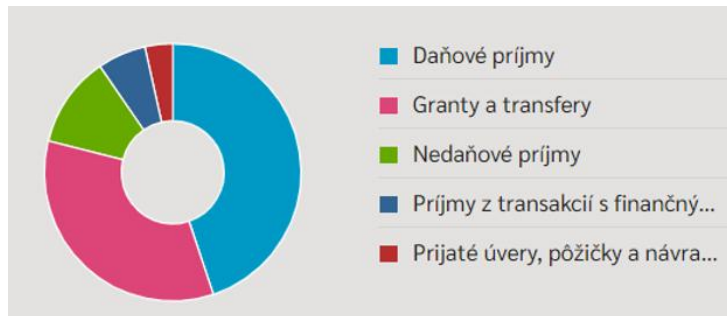

- Na rastúce riziko vyššieho tempa inflácie investori zareagovali zvýšením požadovaných výnosov
- Týka sa to najmä dlhopisov USA, no priebežne rastú aj výnosy európskych dlhopisov
- A zvlášť strmý bol v ostatných dňoch nárast výnosov slovenských dlhopisov

DAŇOVÉ PRÍJMY SAMOSPRAV - PREHL'AD

- **Obce:** časť z DPFO (akruálne 60-63% z výnosu, cashovo 70%), daň z nehnuteľností, za špecifické služby, za dobývací priestor, spolu 2,9 miliardy v 2020
- **VÚC:** len časť z DPFO (akruálne 26-27%, cashovo 30%), spolu 943 mil. v 2020
- Rozdelenie: vzorec podľa počtu obyvateľov, žiakov, dôchodcov, nadmorskej výšky, veľkostného koeficientu (obce) +rozlohy, dĺžky ciest 2. a 3. triedy (VÚC)

Zloženie príjmov samospráv v roku 2019

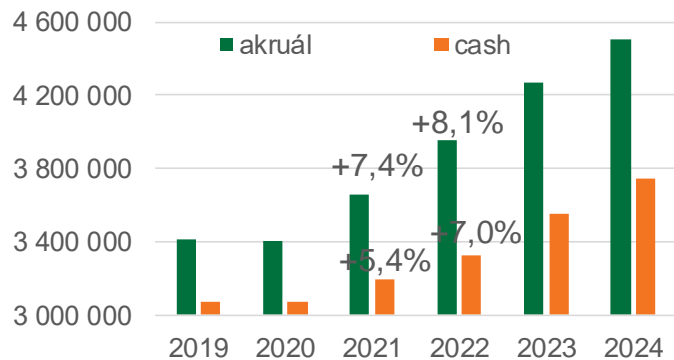
Zdroj: INEKO (hospodarenie.sk)

- Takto stanovené daňové príjmy veľmi závisia od (nepredvídateľnej) ekonomickej aktivity, tj. stavu hospodárskeho cyklu (2020 sme čakali ďalší rast, márne..)
- **Výkyvy v príjmoch** potom dosť definujú aj možné výdavky
 - Limit na dlh a dlhovú službu, štát má zakázané konkrétnym samosprávam finančne pomáhať
 - Škrtať sa investície, bežné výdavky sú cyklické
- Lepší by bol možno menej cyklický, širší mix príjmov

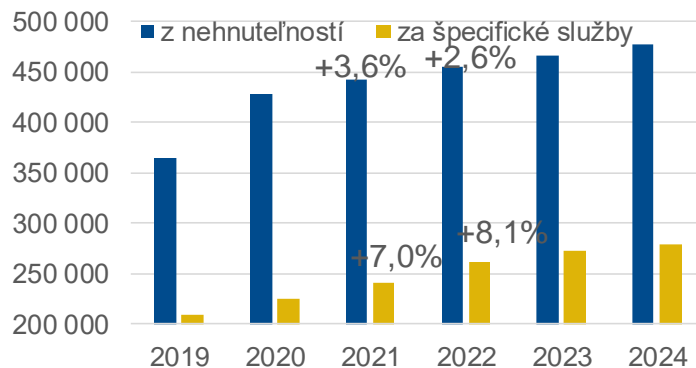
PROGNÓZA MF SR - MAREC 2021

- Zhoršenie prognózy celkových príjmov na 2021, ale zlepšenie pre samosprávy
- DPFO zo závislej činnosti: lepšie než očakávia, pomáha aj len relatívne malý nárast nezamestnanosti
- DPFO z podnikania: bez väčšej zmeny, aj keď títo ľudia často prichádzali o príjem
- Daň z nehnuteľností: mierne nižšia ako očakávania, len 14 obcí zvyšovalo pre rok 2021, prognóza zatiaľ bez vplyvu pripravovanej reformy
- Za špecifické služby: odhad šiel mierne hore vďaka daniam za rozvoj a odpad

Prognóza DPFO zo závislej činnosti (tis. eur)

Prognóza daní z nehnuteľností a za služby (tis. eur)

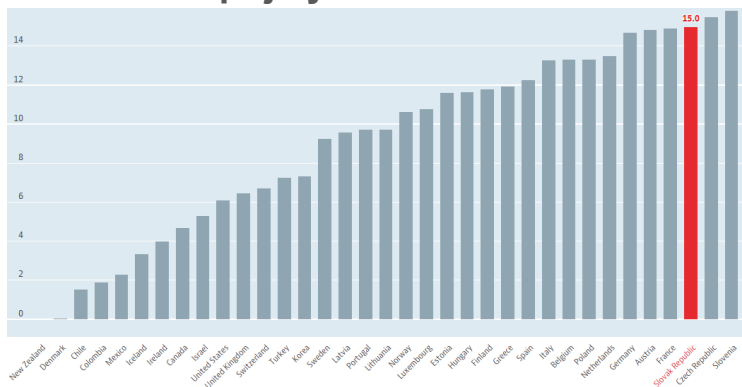

Zdroj: IFP, marec 2021

DAŇOVÁ REFORMA = ZMENA MIXU

- Súčasný daňovo-odvodový mix celkovej verejnej správy nie je veľmi priateľský k hospodárskemu rastu
 - HDP škodia viac priame dane (z príjmov, odvody) ako nepriame (zo spotreby) a majetkové, environmentálne
 - Odvody (súčasť zdanenia práce) máme 3. najvyššie v OECD (graf nižšie)
- Finálny [Plán obnovy](#) tiež spomína pro-rastový daňový mix: konkrétne zníženie zaťaženia práce, „zelené“ dane, ale aj horizontálnu spravodlivosť (vyššie zaťaženie živnostníkov, rušenie výnimiek)

Odvodové príjmy ako % HDP

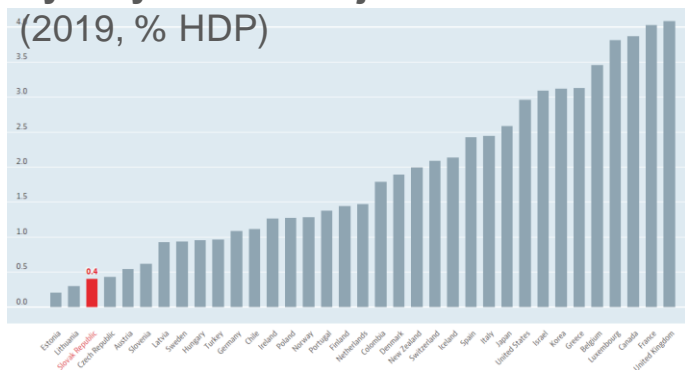

- Celkové príjmy verejnej správy sa môžu zvýšiť len mierne, zmení sa hlavne štruktúra
- Daň z nehnuteľností sa postupne zvýši a bude sa odvíjať od trhovej hodnoty domov a bytov
- Samosprávy môžu dostávať určité percento mixu rôznych daní (DPH v 2020 neklesla)
- Kvôli koalíčným nezhodám a výmene ministra financií je výsledok zatiaľ otázný

DANE Z NEHNUTEĽNOSTÍ PÔJDU HORE

- Majetkové dane u nás „štátu“ (najmä samosprávam) prinášajú príjmy v objeme len 0,4% HDP, čo je 3. najnižšia hodnota v OECD (pozri graf)
- Tieto dane škodia menej, motivujú využívať majetok efektívne (nájom, produkcia)
- Priemer EÚ je 1,6% HDP
 - To však neznamená, že daň má byť po novom 1,6% (!!!) z hodnoty nehnuteľnosti, skôr možno príde postupný nárast na **0,1-0,2%** (dnes okolo 0,05%)

Výnosy z daní z majetku v OECD

- Treba podrobné cenové mapy, čo v regiónoch môže byť problém, plus digitalizácia katastra
- Presunutie daňového bremena na kupcov či dedičov môže pomôcť starším ľuďom, pre ktorých by to bola priveľká finančná záťaž
- Od roku 2023? Stále sú vraj problém najmä cenové mapy (dostatok transakcií na stanovenie „trhovej“ ceny), ale zrejme aj politická vôľa

INÍ K FINANCIÁM SAMOSPRÁV

- Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) každoročne sleduje pravidlo maximálneho zadlženia a dlhovej služby samospráv, nepovolenej štátnej pomoci, jej kalkulačka SIMTASK umožňuje modelovať zmeny v daniach (Má tiež [kalkulačku odhadov príjmov](#) pre každú obec (obrázok nižšie))

Ukážka prognózy daňových príjmov pre obce

Daňové príjmy samospráv (február 2021)

Dňa 11. februára 2021 prebehlo zasadnutie Výboru pre daňové prognózy (VpDP). S cieľom informovať o aktuálnych odhadoch prinášame strednodobú prognózu podielov z výnosu DPFO pre samosprávy v rokoch 2021-2024 vyplývajúcu zo záverov Výboru.

Zadajte obec/VÚC a zistíte aktuálny odhad podielu z výnosu DPFO - dane z príjmov fyzických osôb

Litmanová (okres SL)	
2021: schválený rozpočet VS:	211 312 eur
2021: odhad KRRZ z 02/2021:	214 926 eur
2021: rozdiel:	+3 614 eur (+1.71%)
2021: odhad založený na prognóze MFSR:	217 851 eur
2022: odhad založený na prognóze MFSR:	228 414 eur
2023: odhad založený na prognóze MFSR:	241 125 eur
2024: odhad založený na prognóze MFSR:	256 103 eur

Odhady výnosu DPFO pre jednotlivé obce a VÚC sú indikatívne. Použité sú prerozdelenie pomery na úrovni roku 2021. Odhad založený na prognóze MFSR vychádza z februárovej prognózy Výboru pre daňové prognózy.

Zdroj: [Rada pre rozpočtovú zodpovednosť](#)

- Inštitút INEKO spravuje [portál o hospodárení samospráv](#), počíta tiež [index finančného zdravia](#) obcí a VÚC
- Transparency International hodnotí [otvorenosť samospráv](#), teda dostupnosť dokumentov a čísel
- MF SR zverejňuje len [výsledky hospodárenia](#) celého sektora samospráv

ĎAKUJEME ZA POZORNOST